

DOI: 10.14456/phdssj.2026.22

Received:	June	12, 2025
Revised:	December	27, 2025
Accepted:	December	27, 2025

มุมมองการบริหารหลักสูตรระดับอุดมศึกษาในยุคเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์

ปิลาญ ปิฎิพิมพาคม¹

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรระดับอุดมศึกษาในยุคเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ โดยกล่าวถึงความหมาย ความสำคัญ หลักการ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตร พร้อมทั้งเสนอแนวทางการบริหารหลักสูตรที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในปัจจุบัน

ผลการวิเคราะห์ พบว่า การบริหารหลักสูตรประกอบด้วย (1) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร เน้นการออกแบบหลักสูตรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง (2) ด้านการเรียนการสอน ที่เน้นการบูรณาการเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบเฉพาะบุคคล (3) ด้านการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา เน้นส่งเสริมให้คณาจารย์และผู้เกี่ยวข้องมีความรู้เท่าทันและสามารถใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์อย่างมีประสิทธิภาพ และ (4) ด้านผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจ เน้นความเท่าเทียม การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา และการเตรียมกำลังคนให้ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานในอนาคต นอกจากนี้ยังมีการยกตัวอย่างการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ เพื่อปรับปรุงหลักสูตร เช่น ระบบแนะนำรายวิชาอัจฉริยะ และแพลตฟอร์มการเรียนรู้แบบปรับตัวได้ พร้อมเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ มาใช้เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของประเทศอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

คำสำคัญ: การบริหารหลักสูตร; อุดมศึกษา; เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI); การเรียนรู้; การพัฒนาการศึกษา

ประเภทบทความ: บทความวิชาการ

¹ นักวิชาการอิสระ โรงเรียนโกวิทยธำรงค์

เลขที่ 58 ซอยรัชฎาภิเษก ถนนราชปรารภ เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร 10400, ประเทศไทย

ผู้รับผิดชอบบทความ อีเมล: dr.pilan@gmail.com

Perspectives on Higher Education Curriculum Management in the Age of Artificial Intelligence Technology

Pilan Patipimpakom¹

Abstract

This article aims to analyze and present the concept of higher education curriculum management in the era of artificial intelligence (AI) technology by discussing the meaning, importance, principles, and factors affecting curriculum management, as well as proposing curriculum management guidelines that are in line with current technological changes.

Findings are as follows: The article points out perspectives on curriculum management in 4 important dimensions: (1) curriculum management, which focuses on designing flexible curriculum that meets the needs of lifelong learning; (2) teaching and learning, which emphasizes the integration of AI to promote personalized learning and increase efficiency in teaching and learning; (3) educational personnel development, which must promote faculty and related personnel to have knowledge and be able to use AI technology effectively; and (4) social and economic impacts, which cover issues of equality, access to educational opportunities, and preparing the workforce to meet future labor market demands. In addition, examples of AI applications to improve curricula, such as intelligent course recommendation systems and adaptive learning platforms, are provided, along with policy recommendations for using AI to effectively and sustainably improve the quality of education in the country.

Keywords: Curriculum Management; Higher Education; Artificial Intelligence; Learning, Educational Development

Type of Article: Academic Article

¹Independent Academic, Kowit Thamrong School

No. 58 Soi Ratchathaphan, Ratchaprarop Road, Ratchathewi District, Bangkok 10400, Thailand

Corresponding Author Email: dr.pilan@gmail.com

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 โลกได้เข้าสู่ยุคของการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด ซึ่งส่งผลกระทบต่อทุกมิติของการดำรงชีวิต ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษา การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดขึ้นภายใต้บริบทของการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่สี่ (Fourth Industrial Revolution--FIR) ซึ่งขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลขั้นสูง อาทิ ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence--AI) การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (big data analytics) อินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง (Internet of Things--IoT) หุ่นยนต์อัจฉริยะ (robotics) และเทคโนโลยีคลาวด์ (cloud computing) (Schwab, 2017) ด้านการศึกษาการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนำมาซึ่งความท้าทายและโอกาสอย่างหลากหลาย สถาบัน การศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวอย่างรวดเร็วเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลก ทั้งในด้านการจัดการหลักสูตร การออกแบบการเรียนการสอน และการพัฒนาทักษะของผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในอนาคต รายงานจาก World Economic Forum (2020) ชี้ว่า ทักษะที่สำคัญในยุคดิจิทัล ได้แก่ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เชิงระบบ การแก้ปัญหาที่ซับซ้อน ความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ ในช่วงปี 2020 เป็นต้นมา เกิดการเปลี่ยนผ่านสู่ระบบดิจิทัลในภาคการศึกษาอย่างฉับพลัน (OECD, 2020) สถาบันการศึกษาหลายแห่งจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนสู่ระบบออนไลน์ และเริ่มพึ่งพาเทคโนโลยีดิจิทัลในการดำเนินการด้านต่าง ๆ มากขึ้น ส่งผลให้เกิดการตระหนักถึงความสำคัญของโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีและความสามารถของผู้สอนในการใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ กล่าวโดยสรุป โลกยุคดิจิทัลได้เปลี่ยนแปลงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการปรับตัวของสถาบันอุดมศึกษาผ่านการบริหารหลักสูตรที่ทันสมัย ยืดหยุ่น และตอบสนองต่อทักษะแห่งอนาคต การดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาสรุปได้เป็น 5 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ (1) การบริหารจัดการเชิงข้อมูล (data-driven decision-making) AI ช่วยให้สถาบันการศึกษาสามารถรวบรวม วิเคราะห์ และประมวลผลข้อมูลจำนวนมากอย่างรวดเร็วและแม่นยำ ส่งผลให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจเชิงนโยบายได้บนฐานของข้อมูลจริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Zawacki-Richter et al. (2019) ที่ชี้ว่า AI เป็นเครื่องมือสำคัญในระบบการจัดการของสถาบันอุดมศึกษา (2) การปรับปรุงกระบวนการบริหารบุคลากรและระบบบริการนักศึกษา AI ถูกนำมาใช้ในระบบทรัพยากรมนุษย์ เช่น การสรรหาอาจารย์ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม การวางแผนพัฒนาศักยภาพบุคลากร และการวิเคราะห์ภาระงานของคณาจารย์ (Holmes et al., 2019) (3) การติดตามผลสัมฤทธิ์และลดความเสี่ยงของการออกกลางคัน (dropout prevention) AI สามารถวิเคราะห์ข้อมูลการเรียนรู้ของนักศึกษาในเชิงลึก (Tang, 2024) (4) การบริหารหลักสูตรและการเรียนรู้แบบปรับให้เหมาะสมกับผู้เรียน (personalized learning) ระบบการเรียนรู้ด้วย AI สามารถวิเคราะห์ความถนัดของผู้เรียนแต่ละคน และเสนอเนื้อหาหรือเส้นทางการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศักยภาพของแต่ละบุคคล (UNESCO, 2023) และ (5) ความท้าทายด้านจริยธรรม ความโปร่งใส และความรับผิดชอบ ควรมีการกำหนดนโยบายการใช้งาน AI อย่างรับผิดชอบ (European Commission, 2019)

กล่าวได้สรุป AI ได้เข้ามาเปลี่ยนโฉมการบริหารจัดการในระดับอุดมศึกษาอย่างรอบด้าน ตั้งแต่การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การให้บริการนักศึกษา การออกแบบหลักสูตร ไปจนถึงการพัฒนาคุณภาพและความยั่งยืนขององค์กร และควรใช้ AI อย่างมีจริยธรรมและโปร่งใส

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ความหมาย ความสำคัญ หลักการ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตร

การบริหารหลักสูตร (curriculum management) หมายถึง กระบวนการวางแผน จัดการ และประเมินผลการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาและความต้องการของผู้เรียน มีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาซึ่งหากการบริหารหลักสูตรมีประสิทธิภาพสามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาและตอบสนองต่อความต้องการของสังคมและตลาดแรงงาน (เกษมา ชนวงค์, 2564) หลักการในการบริหารหลักสูตรประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการวิเคราะห์ข้อมูลการเรียนรู้ของผู้เรียน และปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน รวมถึงการประเมินและมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรให้ประสบความสำเร็จประกอบด้วย วิสัยทัศน์และนโยบายของผู้บริหาร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การนิเทศภายใน ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและครู การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม การพัฒนาระบบประกันคุณภาพ รวมถึงการพัฒนาบุคลากรและการพัฒนาตนเอง

แนวทางการบริหารหลักสูตรระดับอุดมศึกษาในยุค AI

การพัฒนาอย่างรวดเร็วของ AI ได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในระบบอุดมศึกษาในระดับโครงสร้างอย่างลึกซึ้ง โดยเฉพาะในด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้องกับทิศทางของสังคมและเศรษฐกิจสมัยใหม่ การบริหารหลักสูตรในยุค AI จึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวอย่างมีกลยุทธ์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์อนาคต และเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนอย่างรอบด้าน ซึ่งสามารถแบ่งเป็นประเด็นสำคัญต่างๆ ได้แก่

1. การออกแบบหลักสูตรที่ยืดหยุ่นและอัปเดตได้ตลอดเวลา (flexible & adaptive curriculum design) ในยุคที่องค์ความรู้ใหม่เกิดขึ้นตลอดเวลา การบริหารหลักสูตรไม่สามารถยึดติดกับโครงสร้างแบบเดิมที่ปรับปรุงเป็นรายปีหรือรายหลักสูตรเท่านั้น แต่ต้องเน้นความยืดหยุ่นในการปรับเนื้อหา ทักษะ และวิธีการเรียนรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและตลาดแรงงาน แนวโน้มนี้สอดคล้องกับรายงานของ OECD (2021) ซึ่งชี้ให้เห็นว่า การเรียนรู้เชิงยืดหยุ่นและการปรับหลักสูตรตามข้อมูลที่ได้จากระบบดิจิทัลเป็นหัวใจสำคัญของระบบอุดมศึกษายุคใหม่

2. การใช้ AI เพื่อบริหารและออกแบบหลักสูตรแบบเฉพาะบุคคล (personalized learning via AI) การใช้ AI เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียน เช่น ความสามารถเฉพาะตัว ความสนใจ และรูปแบบการเรียนรู้ สามารถช่วยให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์การเรียนรู้แบบเฉพาะบุคคล (personalized learning) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Luckin et al. (2016) ระบุว่า AI สามารถแนะนำเส้นทางการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคลอีกด้วย

3. การผสมผสานศาสตร์ (interdisciplinary curriculum) เพื่อพัฒนาทักษะแห่งอนาคต AI ได้เปลี่ยนลักษณะของงานและทักษะที่จำเป็นในโลกการทำงาน จากที่เคยเป็นความรู้เชิงลึกเฉพาะทาง (vertical skills) กลายเป็นความรู้เชิงขวางที่บูรณาการหลากหลายศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ JISC (2022) ที่ได้แนะนำให้สถาบันอุดมศึกษาจัดทำหลักสูตรแบบสหวิทยาการเพื่อพัฒนา critical thinking และ problem-solving skills ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

4. การส่งเสริมทักษะ AI และจริยธรรมควบคู่กัน AI ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาของหลักสูตร

และสร้างความท้าทายด้านจริยธรรม สถาบันอุดมศึกษาจึงควรพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการจริยธรรม ควบคู่กับการสอนด้านเทคนิค เพื่อให้ผู้เรียนเป็น “นักเทคโนโลยีที่มีความรับผิดชอบ” (European Commission, 2019)

5. การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการกำหนดทิศทางหลักสูตร (stakeholder engagement) การจัดทำหลักสูตรควรเกิดจากความร่วมมือจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภาคเอกชน ภาคอุตสาหกรรม และผู้เรียน เพื่อให้หลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน และเปิดโอกาสให้เกิดนวัตกรรมทางการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์จริง รายงานจาก UNESCO (2023) ได้เสนอให้สถาบันอุดมศึกษาทำงานแบบ “co-design” กับผู้ใช้งานจริงอย่างใกล้ชิด

โดยสรุป แนวทางการบริหารหลักสูตรระดับอุดมศึกษาในยุค AI จำเป็นต้องมีความยืดหยุ่น ผสานเทคโนโลยีปรับตัวตามข้อมูล เน้นความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายที่หลากหลาย ตระหนักถึงจริยธรรมของเทคโนโลยี เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความยั่งยืนในยุคดิจิทัล

ตัวอย่างการประยุกต์ใช้ AI ในการบริหารหลักสูตร

การใช้ AI ในการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาเป็นแนวทางที่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาความล้าสมัยของหลักสูตรเดิมได้อย่างมีประสิทธิภาพ การนำ AI มาใช้ต้องคำนึงถึงความร่วมมือจากทุกภาคส่วนและการพัฒนาทักษะของบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้การปรับปรุงหลักสูตรเป็นไปอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีตัวอย่างเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ AI ในการปรับปรุงหลักสูตร ได้แก่

1. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้มีโครงการ “AI in Teaching” ที่สนับสนุนการใช้ AI ในการสอนและการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล มีการวิจัยที่ศึกษาแนวทางการบริหารเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้ AI ในการวิเคราะห์ข้อมูลและปรับปรุงกระบวนการสอน (ชานนท์ คำปิวทา, 2565)

2. มหาวิทยาลัยขอนแก่น ร่วมกับสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สป.อว.) พัฒนาระบบตรวจสอบมาตรฐานหลักสูตรผ่าน Generative AI เช่น ChatGPT และ Gemini เพื่อเสริมสร้างคุณภาพการศึกษา (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2568, 4 เมษายน)

3. มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ พัฒนาหลักสูตรสัทธิศาสตร์บัณฑิต หลักสูตรนานาชาติ โดยได้รับการอนุมัติจาก สป.อว. เมื่อวันที่ 17 กันยายน 2566

4. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีการศึกษาเกี่ยวกับการใช้จุดแข็งในการดูแลสุขภาพจิต ซึ่งเป็นแนวคิดที่ได้รับความนิยมมาอย่างยาวนานในบริบททางสังคมสงเคราะห์และการดูแลสุขภาพจิต

นอกจากนี้ยังมีการนำ AI มาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรช่วยให้สถาบันการศึกษาสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพหลายสถาบันการศึกษาระดับนานาชาติได้นำปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของตน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอนและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัล ตัวอย่างที่โดดเด่น ได้แก่

1. มหาวิทยาลัยมิชิแกน สหรัฐอเมริกา โดยมหาวิทยาลัยมิชิแกนได้พัฒนาแพลตฟอร์ม Generative AI User Guide เพื่อสนับสนุนการใช้ AI ในการศึกษา โดยให้คำแนะนำและทรัพยากรสำหรับอาจารย์และนักศึกษาในการนำ AI มาใช้ในการเรียนการสอนและการวิจัย (University of Michigan, 2023)

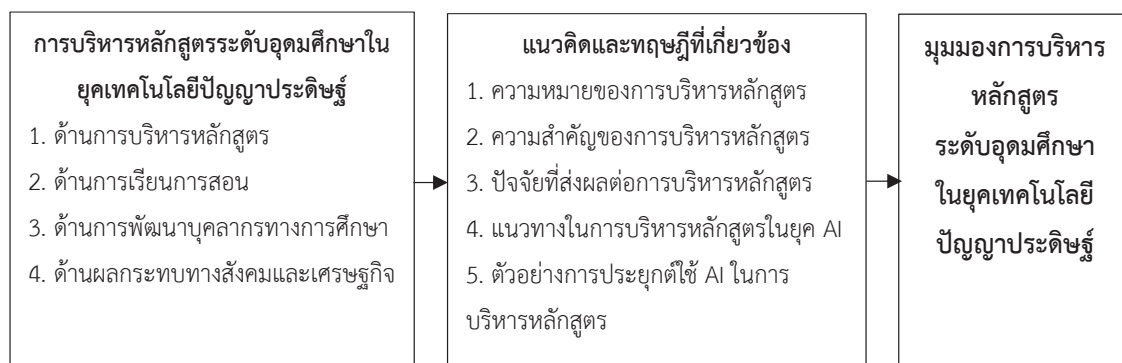
2. มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด สหราชอาณาจักร โดยมหาวิทยาลัยออกซฟอร์ดได้จัดทำคู่มือการใช้เครื่องมือ AI ในการสอน เพื่อสนับสนุนอาจารย์ในการนำ AI มาใช้ในการออกแบบและปรับปรุงหลักสูตร รวมถึงการสร้างสรรค์

วิธีการสอนใหม่ ๆ ที่มีประสิทธิภาพ (University of Oxford, 2023)

3. มหาวิทยาลัยคอลเลจดับลิน สาธารณรัฐไอร์แลนด์ โดยมหาวิทยาลัยคอลเลจดับลินได้จัดทำคู่มือสไตล์ชีคาโกฉบับที่ 17 ซึ่งรวมถึงการใช้ AI ในการเขียนและการอ้างอิง เพื่อสนับสนุนการใช้ AI ในการศึกษาและการวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ (University College Dublin, 2023)

โดยสรุปการนำ AI มาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรและการสอนของสถาบันการศึกษาเหล่านี้ แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการพัฒนาการศึกษาให้ทันสมัยและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัล

กรอบในการวิเคราะห์

ภาพ 1 กรอบในการวิเคราะห์

ผลการวิเคราะห์

การพัฒนาอย่างรวดเร็วของ AI ได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในระบบอุดมศึกษาในระดับโครงสร้างอย่างลึกซึ้ง โดยเฉพาะในด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้องกับทิศทางของสังคมและเศรษฐกิจสมัยใหม่ การบริหารหลักสูตรในยุค AI จึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวอย่างมีกลยุทธ์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์อนาคต และเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนอย่างรอบด้าน “มุมมองการบริหารจัดการหลักสูตรระดับอุดมศึกษาในยุคเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI)” ผู้เขียนขอเสนอประเด็นสำคัญ 4 ประเด็น ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรเป็นการวิเคราะห์กระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรในยุคที่มีการใช้ AI เช่น การออกแบบหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและอุตสาหกรรม แนวทางการบริหารหลักสูตรระดับอุดมศึกษาในยุค AI จำเป็นต้องมีความยืดหยุ่น ผสานเทคโนโลยี ปรับตัวตามข้อมูล และเน้นความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายที่หลากหลาย ทั้งยังต้องตอบสนองต่อประเด็นเชิงจริยธรรมของเทคโนโลยี สถาบันอุดมศึกษาจึงควรมองบทบาทของตนในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมากกว่าผู้ตาม เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความยั่งยืนในยุคดิจิทัลซึ่งสามารถแยกออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ (1) การปรับปรุงหลักสูตรระดับอุดมศึกษาในยุคเทคโนโลยี เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีดิจิทัล โดยเฉพาะปัญญาประดิษฐ์ (AI) ได้ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ สถาบันการศึกษาจำเป็นต้อง

ปรับปรุงหลักสูตรเพื่อเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาสามารถเผชิญกับความท้าทายและโอกาสในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ (2) การบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับการออกแบบหลักสูตร กล่าวคือ การบูรณาการเทคโนโลยีเข้ากับหลักสูตรเป็นสิ่งจำเป็นในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ งานวิจัยของ Alers et al. (2024) ได้นำเสนอกรอบการทำงาน SELAR ที่ช่วยให้อาจารย์สามารถผนวก AI เข้ากับการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการจัดเวิร์กช็อปเพื่อรวบรวมความคิดเห็นจากผู้สอน พบว่า กรอบการทำงานนี้ช่วยให้ผู้สอนสามารถปรับปรุงการสอนให้สอดคล้องกับเทคโนโลยี AI ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ (3) การพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ AI ในการศึกษา มุ่งเน้นที่การพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ AI เป็นสิ่งสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา งานวิจัยของ Shailendra et al. (2024) ได้เสนอกรอบการนำ GenAI มาใช้ในหลักสูตรของมหาวิทยาลัย โดยระบุบทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ และเสนอวิธีการประเมินผลการนำ GenAI มาใช้ เพื่อให้การปรับปรุงหลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (4) การวิเคราะห์หลักสูตร AI ในระดับสากล จากการศึกษาวิจัยของ Xia et al. (2024) ได้วิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตร AI ในมหาวิทยาลัยทั่วโลก โดยสำรวจแนวโน้มและความสำคัญของหัวข้อ AI ที่สอนในหลักสูตรระดับปริญญาตรี การวิเคราะห์นี้ช่วยให้เข้าใจถึงแนวทางการสอน AI ในบริบทสากล และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรในประเทศต่าง ๆ และ (5) การนำ AI มาใช้ในการสอนและการเรียนรู้ กล่าวคือ การนำ AI มาใช้ในการสอนและการเรียนรู้สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความน่าสนใจในการศึกษา งานวิจัยของ Alers et al. (2024) ได้แสดงให้เห็นว่า กรอบการทำงาน SELAR ช่วยให้อาจารย์สามารถผนวก AI เข้ากับการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการจัดเวิร์กช็อปเพื่อรวบรวมความคิดเห็นจากผู้สอน พบว่ากรอบการทำงานนี้ช่วยให้ผู้สอนสามารถปรับปรุงการสอนให้สอดคล้องกับเทคโนโลยี AI ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ยังมีการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนเพื่อออกแบบหลักสูตรเฉพาะบุคคลในระดับอุดมศึกษา สืบเนื่องจากในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว การศึกษาระดับอุดมศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อรองรับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงของผู้เรียน ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียน เพื่อออกแบบหลักสูตรที่ตอบสนองต่อความต้องการและความสามารถเฉพาะบุคคล ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นประเด็นสำคัญ ดังนี้ (1) การวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนด้วย AI เนื่องจาก AI สามารถรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้เรียน เช่น ผลการเรียนรู้ สไตล์การเรียนรู้ และความสนใจ เพื่อสร้างโปรไฟล์การเรียนรู้เฉพาะบุคคล ข้อมูลเหล่านี้ช่วยให้นักการศึกษาสามารถออกแบบหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน และ (2) การออกแบบหลักสูตรเฉพาะบุคคล ด้วยข้อมูลที่ได้รับจากการวิเคราะห์โดย AI สถาบันการศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตรที่ยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการของผู้เรียน เช่น การเสนอเนื้อหาที่ตรงกับระดับความรู้และความสนใจ หรือการปรับรูปแบบการสอนให้เหมาะสมกับสไตล์การเรียนรู้ของแต่ละบุคคล นอกจากนี้ยังพบว่าประโยชน์ของการใช้ AI ในการออกแบบหลักสูตรจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ เพิ่มความพึงพอใจของผู้เรียน และลดอัตราการลาออกหรือการออกกลางคันของนักเรียน เมื่อพิจารณาในมิติของการบริหารหลักสูตรพบว่า การใช้ AI ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเข้าถึงข้อมูล ช่วยปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และสนับสนุนการตัดสินใจในการบริหาร สำหรับความท้าทายที่เกิดขึ้นเมื่อนำ AI มาใช้ในการบริหารจัดการหลักสูตร ได้แก่ ความเป็นส่วนตัวของข้อมูล ความถูกต้องของข้อมูล ความพร้อมของบุคลากร ทั้งนี้สรุปได้ว่า การใช้ AI ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนเพื่อออกแบบหลักสูตรเฉพาะบุคคลเป็นแนวทางที่มีศักยภาพในการปรับปรุงการศึกษาระดับ

อุดมศึกษา อย่างไรก็ตาม การนำมาใช้งานต้องพิจารณาประเด็นด้านความเป็นส่วนตัว ความถูกต้องของข้อมูล และการพัฒนาทักษะของบุคลากร เพื่อให้การใช้ AI เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

2. ด้านการเรียนการสอน เป็นการสำรวจการใช้ AI เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษา เช่น การเรียนรู้แบบปรับตัวตามผู้เรียน (adaptive learning) และ การใช้ AI เพื่อเสริมทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานในอนาคต การใช้เทคโนโลยี AI ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทยยังอยู่ในช่วงเริ่มต้น แต่มีศักยภาพในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนการสอนและกระบวนการบริหารการศึกษาอย่างมาก การนำ AI มาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรและการสอนของสถาบันการศึกษาเหล่านี้ แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการพัฒนาการศึกษาให้ทันสมัยและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัล อาทิ (1) ห้องปฏิบัติการเสมือน (virtual labs) ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยีในการจำลองห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์หรือวิชาเฉพาะทางในรูปแบบดิจิทัล โดยที่ผู้เรียนสามารถทำการทดลองและศึกษาทักษะการปฏิบัติในสภาพแวดล้อมเสมือนจริงผ่านคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์ดิจิทัลต่าง ๆ มีส่วนช่วยให้นักเรียนสามารถทำการทดลองได้โดยไม่ต้องจำกัดด้วยข้อจำกัดทางกายภาพ เช่น วัสดุอุปกรณ์หรือความเสี่ยงจากการทำการทดลองจริง ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ที่เกิดจากการจำลอง และที่สำคัญเป็นรูปแบบการเรียนที่ไม่จำกัดสถานที่และเวลา ลดค่าใช้จ่ายในการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ เพิ่มโอกาสในการเรียนรู้จากการทดลองที่มีความหลากหลาย และสามารถใช้เทคโนโลยีในการจำลองสถานการณ์ที่อาจไม่สามารถทำได้ในห้องเรียนจริง (Trivedi & Negi, 2025) (2) ผู้สอนอัจฉริยะด้วย AI (AI tutors) เป็นการใช้ AI ในการเป็นผู้สอน ซึ่งสามารถปรับการสอนตามความต้องการของผู้เรียนโดยการติดตามผลการเรียนรู้และปรับแผนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน ที่มุ่งเน้นการใช้เทคนิคการเรียนรู้ของเครื่อง (machine learning) ในการวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนและปรับกลยุทธ์การสอนให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคลและเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้ที่เป็นส่วนตัว (personalized learning) การประเมินและการตอบสนองที่รวดเร็ว และสามารถให้คำแนะนำและคำถามเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ (Holmes et al., 2019) และ (3) การวิเคราะห์ข้อมูลการเรียนรู้ (learning analytics) เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียนแล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ใช้ในการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน การใช้ Learning Analytics ช่วยให้สามารถติดตามพัฒนาการของนักเรียนและปรับกลยุทธ์การสอนได้ทันเวลา ให้ความสำคัญกับการใช้ข้อมูลเพื่อประเมินผลและทำนายพฤติกรรมของนักเรียน เช่น การทำนายผลการเรียนหรือการช่วยเหลือเมื่อพบว่านักเรียนกำลังเผชิญปัญหาในการเรียน และรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นการใช้ข้อมูลขนาดใหญ่ในการประมวลผล ช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการสอนที่มีประสิทธิภาพ และช่วยให้สามารถทำการปรับปรุงประสบการณ์การเรียนรู้ได้อย่างตรงจุด (Papamitsiou & Economides, 2014)

3. ด้านการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาเป็นการศึกษาบทบาทของผู้สอนและการพัฒนาความสามารถในการใช้ AI ในการออกแบบหลักสูตรและการสอน รวมถึงการเตรียมความพร้อมของบุคลากรทางการศึกษาในการนำเทคโนโลยี AI ไปใช้ในการเรียนการสอน ในยุคที่ปัญญาประดิษฐ์ (AI) กำลังเข้ามามีบทบาทสำคัญในทุกภาคส่วน การศึกษาในระดับอุดมศึกษาก็ได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หนึ่งในความท้าทายที่สำคัญคือการขาดบุคลากรที่มีความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลต่อการนำ AI มาใช้ในการบริหารจัดการหลักสูตร ความสำคัญของบุคลากรด้านเทคโนโลยีในสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย (1) การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร กล่าวคือบุคลากรที่มีความรู้ด้านเทคโนโลยีสามารถออกแบบและปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการ

ของตลาดและการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี (2) การสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรม กล่าวคือความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีช่วยในการสนับสนุนงานวิจัยและพัฒนาวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ AI และ (3) การบริหารจัดการข้อมูลและระบบ บุคลากรที่มีทักษะด้านเทคโนโลยีสามารถจัดการระบบข้อมูลและโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการนำ AI มาใช้ในสถาบันการศึกษา ในขณะที่ความท้าทายในการขาดบุคลากรด้านเทคโนโลยีประกอบด้วย (1) ข้อจำกัดในการพัฒนาเป็นเรื่องเกี่ยวกับการขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านเทคโนโลยีทำให้สถาบันการศึกษาไม่สามารถพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ (2) การแข่งขันกับสถาบันอื่น ๆ หากสถาบันที่ไม่มีบุคลากรด้านเทคโนโลยีอาจล้าหลังในการนำ AI มาใช้ ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันและดึงดูดนักศึกษา และ (3) การพัฒนาทักษะของนักศึกษา เป็นการเน้นย้ำเกี่ยวกับการขาดบุคลากรที่เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพการสอนและการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีของนักศึกษา ซึ่งแนวทางแก้ไข ควรประกอบด้วย การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรโดย สถาบันการศึกษาควรจัดโปรแกรมการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีให้กับบุคลากร เพื่อเสริมสร้างความรู้และความเชี่ยวชาญ การทำความร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรมถือเป็นการสร้างความร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรมเทคโนโลยีสามารถช่วยในการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะที่ตรงกับความต้องการของตลาดและการสรรหาคู่มือผู้เชี่ยวชาญ โดยถือเป็นหน้าที่สำคัญของสถาบันการศึกษาในการนโยบายในการสรรหาคู่มือผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งในด้านนี้ ทั้งนี้สรุปได้ว่า การขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านเทคโนโลยีเป็นอุปสรรคสำคัญในการนำ AI มาใช้ในการบริหารจัดการหลักสูตรระดับอุดมศึกษา การแก้ไขปัญหาดังกล่าวดังกล่าวต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน รวมถึงการฝึกอบรม พัฒนาทักษะ และการสรรหาคู่มือผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันและพัฒนาการศึกษาในยุคดิจิทัล (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ การวิจัยและนวัตกรรม, 2568, 4 เมษายน; จิกร ฐาวิรัตน์, 2568; มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (มจธ.), 2567; IDA, 2567)

4. ด้านผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจเป็นการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของ AI ต่อการพัฒนาทักษะของนักศึกษาและการเตรียมความพร้อมสำหรับการทำงานในอนาคต รวมถึงผลกระทบที่มีต่อการปรับตัวของสถาบันอุดมศึกษาและตลาดแรงงาน การบริหารจัดการหลักสูตรระดับอุดมศึกษาในยุค AI เข้ามามีบทบาทไม่เพียงแต่เปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนการสอนเท่านั้น แต่ยังมีผลกระทบในด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างลึกซึ้ง ซึ่งผลกระทบเหล่านี้อาจจะมีทั้งด้านบวกและด้านลบต่อสังคมและเศรษฐกิจในระดับทั้งประเทศและระดับโลก ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 มุมมอง ได้แก่ (1) มุมมองด้านผลกระทบทางสังคม อาจกล่าวได้ว่าหนึ่งในผลกระทบที่สำคัญจากการใช้เทคโนโลยี AI ในการบริหารจัดการหลักสูตรอุดมศึกษา คือการเปลี่ยนแปลงวิธีการเข้าถึงการศึกษาของประชากรในสังคม โดย AI สามารถช่วยเสริมสร้างการเรียนการสอนที่ปรับตามความสามารถส่วนบุคคล (personalized learning) ซึ่งเป็นประโยชน์สำหรับนักศึกษาที่มีความสามารถแตกต่างกันไป แต่ก็อาจเกิดปัญหาเรื่องการเข้าถึงเทคโนโลยีสำหรับกลุ่มที่ขาดแคลนทรัพยากร ทำให้เกิดช่องว่างทางการศึกษาที่ลึกซึ้งขึ้นระหว่างกลุ่มคนที่มีและไม่มีโอกาสเข้าถึงเทคโนโลยี นอกจากนี้ การใช้ AI ในการศึกษา ยังส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงในวิธีการเรียนรู้และการคิด วิเคราะห์ ความสามารถในการคิดเชิงวิพากษ์ของนักศึกษาที่อาจได้รับผลกระทบ โดยเฉพาะในกรณีที่การศึกษาเน้นการใช้เทคโนโลยีมากเกินไป ซึ่งอาจทำให้ลดทอนทักษะด้านการคิดเชิงวิจารณ์และการแก้ไขปัญหาของนักศึกษา Zawacki-Richter et al. (2019) และ (2) มุมมองด้านผลกระทบทางเศรษฐกิจ กล่าวคือการใช้ AI ในการบริหารจัดการหลักสูตรอุดมศึกษาอาจมีผลกระทบสำคัญต่อเศรษฐกิจในหลายด้าน เช่น

การเปลี่ยนแปลงในความต้องการทักษะของตลาดแรงงาน การสร้างโอกาสใหม่ ๆ ในภาคอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับ AI และการลดต้นทุนการศึกษา โดย AI สามารถช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลและปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยในการพัฒนาทักษะที่ตลาดต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงในทักษะที่ตลาดแรงงานต้องการอาจทำให้บางอาชีพที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีมีความเสี่ยงที่จะหายไป หรือถูกทดแทนด้วยการทำงานของเครื่องจักรและเทคโนโลยี AI ทำให้ตลาดแรงงานต้องมีการปรับตัวเพื่อลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงนี้ (Brynjolfsson & McAfee, 2017) นอกจากนี้ การปรับปรุงหลักสูตรให้ตอบสนองต่อเทคโนโลยี AI ยังช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระดับโลก โดยการส่งเสริมการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการทำงานร่วมกับ AI ซึ่งอาจช่วยสร้างโอกาสในด้านการเติบโตทางเศรษฐกิจ และการพัฒนาในด้านการวิจัยและนวัตกรรม (Brynjolfsson & McAfee, 2017)

สรุป

บทความนี้ได้นำเสนอแนวคิดและมุมมองที่หลากหลายเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรระดับอุดมศึกษาในยุคเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) โดยเริ่มจากการทำความเข้าใจความหมาย ความสำคัญ หลักการ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารหลักสูตรในระดับอุดมศึกษา ซึ่งพบว่าเทคโนโลยี AI เป็นทั้งโอกาสและความท้าทายที่สถาบันอุดมศึกษา ต้องตระหนักและปรับตัวอย่างเร่งด่วน เพื่อให้สามารถพัฒนาหลักสูตรที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางการบริหารหลักสูตรในยุค AI ประกอบด้วย (1) การบริหารจัดการหลักสูตร (2) การเรียนการสอน (3) การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา และ (4) ผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจ

ข้อเสนอแนะ

ในยุคที่เทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยจำเป็นต้องตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลง รวมถึงการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนสำหรับอนาคตที่มีเทคโนโลยีและปัญญาประดิษฐ์ (AI) เข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันและการทำงาน ดังนั้น ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการบริหารจัดการหลักสูตรระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย มีดังนี้

1. การปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานในอนาคต โดยภาครัฐควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาปรับปรุงหลักสูตรให้ตอบสนองต่อทักษะที่ตลาดแรงงานต้องการในอนาคต โดยเฉพาะในด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและ AI เช่น การพัฒนาหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาทักษะด้านการเขียนโปรแกรม การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (big data) และทักษะด้านปัญญาประดิษฐ์ และการดำเนินการจัดตั้งคณะทำงานร่วมระหว่างภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษา เพื่อกำหนดทิศทางหลักสูตรที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน

2. ส่งเสริมการใช้ AI และเทคโนโลยีในการออกแบบหลักสูตร ควรมีการส่งเสริมการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และการวิเคราะห์ข้อมูล (learning analytics) ในการออกแบบหลักสูตรที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน (personalized learning) และสนับสนุนการวิจัยและการพัฒนาเครื่องมือ AI ที่สามารถใช้ในกระบวนการเรียนการสอน โดยให้ทุนสนับสนุนการพัฒนาเครื่องมือดังกล่าวและสนับสนุนให้มีการฝึกอบรม

สำหรับอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา

3. การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีทักษะด้านเทคโนโลยี ควรมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีและการใช้ AI สำหรับอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสอนและการบริหารหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการจัดตั้งโครงการฝึกอบรมและพัฒนาอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาในด้านเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอ และพัฒนาหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง สำหรับอาจารย์

4. การพัฒนาและสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต (lifelong learning) ควรมุ่งเน้นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยการพัฒนาหลักสูตรที่สามารถเรียนรู้ได้ทั้งในห้องเรียนและผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงการศึกษาตลอดชีวิตได้ พร้อมทั้งสนับสนุนให้มีการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนทุกวัย โดยใช้เทคโนโลยี AI เพื่อปรับแต่งการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล

5. การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษา ควรส่งเสริมให้มีการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรที่ตอบสนองต่อความต้องการของอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจ และสนับสนุนการจัดตั้งพันธมิตรทางการศึกษาระหว่างภาครัฐและเอกชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรที่มีคุณภาพและทันสมัย

6. การจัดการทรัพยากรและการลงทุนในเทคโนโลยี ผู้บริหารการศึกษาควรให้ความสำคัญในการจัดการทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีในกระบวนการเรียนการสอน เช่น การลงทุนในเครื่องมือการศึกษาอิเล็กทรอนิกส์ (e-learning tools) ระบบการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาความสามารถในการใช้ AI ในการสอน และควรมีการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรให้สถาบันการศึกษาสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีที่ทันสมัย และสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมกับการเรียนการสอน

7. การส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา ควรส่งเสริมให้สถาบันการศึกษามีการวิจัยและพัฒนาในด้านการศึกษาที่ใช้เทคโนโลยี เพื่อสามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล และ ส่งเสริมการให้ทุนสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาในด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทั้งนี้สรุปได้ว่า การปรับปรุงหลักสูตรในระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในยุคเทคโนโลยีและ AI ต้องการการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษาในการร่วมมือพัฒนาและจัดการหลักสูตรที่ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานและสามารถผลิตบัณฑิตที่มีทักษะด้านเทคโนโลยีและ AI ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยสรุปในยุคที่ ปัญญาประดิษฐ์ (AI) กำลังเข้ามามีบทบาทสำคัญในทุกภาคส่วน การศึกษาในระดับอุดมศึกษาก็ได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หนึ่งในความท้าทายที่สำคัญคือการขาดบุคลากรที่มีความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลต่อการนำ AI มาใช้ในการบริหารจัดการหลักสูตร

References

- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ การวิจัยและนวัตกรรม. (2568, 4 เมษายน). มิติใหม่กระทรวง อว.ใช้ “AI ตรวจสอบมาตรฐานหลักสูตร” เผยมีคุณภาพ ถูกต้อง แม่นยำ รวดเร็วขึ้น ที่ประชุม กมอ. ชี้เป็นการ พลิกโฉมกระบวนการตรวจสอบมาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษาของประเทศ ระบุเคยทดสอบ ระบบมาแล้วผ่าน Generative AI ทั้ง ChatGPT และ Gemini มั่นใจได้. [สถานะอัปเดตบนเฟซบุ๊ก]. Facebook. <https://www.facebook.com/MHESIThailand/posts/1116011700568482>
- กษมา ชนะวงศ์. (2564). รูปแบบการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนเอกชน. [ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร].
- จิรกร ฐาวีรัตน์. (2568). AI กับการศึกษา: ตัวช่วยสุดอัจฉริยะ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้. *วารสารสังคมศึกษาปริทรรศน์*, 1(2)98-107.
- ชานนท์ คำปิวทา. (2565). รูปแบบการบริหารเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครูโรงเรียน มัธยมศึกษา. [ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร]
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี (มจธ.). (2567). มจธ. จัดประชุมวิชาการ ทปอ. ชูธง “AI in Higher Education” รับมื่อยุคปัญญาประดิษฐ์. https://www.kmutt.ac.th/news/kmutt-news/23/12/2024/79152_
- Alers, H., Malinowska, A., Mourey, M., & Waaijer, J. (2024). *From chalkboards to chatbots: SELAR assists teachers in embracing AI in the curriculum*. <https://arxiv.org/abs/2411.00783>
- Brynjolfsson, E., & McAfee, A. (2014). *The second machine age: Work progress and prosperity in a time of brilliant technologies*. WW Norton & company.
- Brynjolfsson, E., & McAfee, A. (2017). *The second machine age: Work, progress, and prosperity in a time of brilliant technologies*. W. W. Norton & Company.
- European Commission. (2019). *Ethics guidelines for trustworthy AI*. <https://digital-strategy .ec.europa.eu/en/library/ethics-guidelines-trustworthy-ai>
- Holmes, W., Bialik, M., & Fadel, C. (2019). *Artificial intelligence in education: Promises and implications for teaching and learning*. Center for Curriculum Redesign
- IDA. (2567). AI กับการศึกษา ตัวช่วยสุดอัจฉริยะ: เพื่อมิติใหม่แห่งการเรียนรู้ที่ดีกว่า. <https://www.dia.co.th/articles/ai-in-education>
- JISC. (2022). *The future of assessment: Five principles, five targets for 2025*. <https://www.jisc.ac.uk/reports/the-future-of-assessment-five-principles-five-targets-for-2025>
- Luckin, R., Holmes, W., Griffiths, M., & Forcier, L. B. (2016). *Intelligence unleashed: An argument for AI in education*.
- OECD. (2020). *Digital transformation in the age of COVID-19: Building resilience and bridging divides*. <https://img.lalr.co/cms/2020/11/27173400/digital-economy-outlook-covid.pdf>

- OECD. (2021). *Education at a glance 2021: OECD indicators*. <https://doi.org/10.1787/b35a14e5-en>
- Papamitsiou, Z., & Economides, A. A. (2014). Learning analytics and educational data mining in practice: A systematic literature review of empirical evidence. *Journal of educational technology & society*, 17(4), 49-64.
- Schwab, K. (2017). *The fourth industrial revolution*. World Economic Forum.
- Shailendra, S., Kadel, R., & Sharma, A. (2024). Framework for adoption of generative artificial intelligence (GenAI) in education. *IEEE Transactions on Education*, 67(5), 777-785.
- Tang, K. H. D. (2024). Implications of artificial intelligence for teaching and learning. *Acta Pedagogica Asiana*, 3(2), 65-79.
- Trivedi, S., & Negi, S. (2025). Role of ICT and Education 5.0 in improving student engagement in distance and online education programs. *International Journal of Management in Education*, 19(4), 391-415.
- UNESCO. (2023). *Reimagining our futures together: A new social contract for education*. <https://www.unesco.org/en/articles/reimagining-our-futures-together-new-social-contract-education>
- University College Dublin. (2023). *Chicago manual of style 17th edition: AI generation*. <https://libguides.ucd.ie/chicagostyle/chicagogenAI>
- University of Michigan. (2023). *Generative AI user guide*. <https://midas.umich.edu/generative-ai-user-guide/>
- University of Oxford. (2023). *An introduction to the use of generative AI tools in teaching*. https://www.ctl.ox.ac.uk/ai-tools-in-teaching?utm_source=chatgpt.com
- World Economic Forum. (2020). *The future of jobs report 2020*. <https://www.weforum.org/reports/the-future-of-jobs-report-2020>
- Xia, J., Li, M., & Li, J. (2024). *Comparative analysis vision of worldwide AI courses*. <https://arxiv.org/abs/2407.16881>
- Zawacki-Richter, O., Marín, V. I., Bond, M., & Gouverneur, F. (2019). Systematic review of research on artificial intelligence applications in higher education—where are the educators?. *International journal of educational technology in higher education*, 16(1), 39.